

**МАТЕРИАЛНИ И ПРОЦЕСУАЛНИ ГАРАНЦИИ ЗА
ИЗИСКВАНИЯТА В ЧЛ. 6 Т. 3 “В”, “С” И “Д” ЕКПЧ В
БЪЛГАРСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО***

Николай Ангелов**

Пловдив, 2004 г.

Чл. 6 алинея 3 т. “в” ЕКПЧ гарантира на обвиняемия правото да разполага с достатъчно време и възможности, за да подготви защитата си. В този смисъл Европейската комисия както и Съда в Страсбург налагат това изискване да е спазено както по отношение на лицето, обвинено в престъпление така и досежно защитата му-включително и чрез адвокат като цяло. Тази процесуална гаранция е закрепена в българското законодателство в разпоредбите на чл. 51, чл. 87, чл. 75, чл. 247б, ал. 2 и чл. 253, ал. 3, чл.чл. 213, 214, 215 от НПК, които дават на обвиняемия достатъчно време и възможности да се запознае с обвиненията, които са му повдигнати - чл. 207, ал. 2 от НПК, да се запознава с делото и да прави необходимите извлечения, да участва в наказателното производство, да направи своите искания, бележки и възражения по воденото досъдебно производство, като съответния орган определи срок за проучване на материалите в зависимост от характера на обвинението, от обема на делото и от други обстоятелства, които могат да имат значение за времетраенето на проучването. Друга гаранция на това право на обвиняемия е възможността в седмодневен срок от връчването на обвинителния акт да изложи своите възражения и искания по доказателствата, както и при дела, които представляват фактическа и правна сложност да организират защитата си за срок над два месеца, както е посочено в разпоредбата на чл. 247б, ал. 2 от НПК. "Достатъчното време" за организирането на защитата зависи от всички обстоятелства по делото-характера и сложността на случая, броя на изслушваните свидетели и експерти, наличието на многобройни писмени доказателства, както и от етапа, в който се намира процедурата. В този смисъл следва да се осигури на обвиняемия възможност за срещи с защитник, било упълномощен, било служебен, което ще се анализира в последствие в чл. 6 т. 3 С, а ако поради една или друга причина се наложи смяна на адвоката-на новия защитник следва да се даде достатъчно време, за да се запознае с делото. Седемдневният срок от връчване на подсъдимия на препис от обвинителния акт до началото на съдебното заседание е една от гаранциите за упражняване правото на защита, свързани с предявяване на обвинението, след предаване на обвиняемия на съд. Спазването на този срок обаче не винаги означава, че предвидената гаранция реално е изпълнила предназначението си, каквото е изискването на чл. 14, ал. 4, изр. посл. НПК особено за обвиняем, който по една или друга причина е ограничен да постъпва, както намери за добре - поради болест, служебни задължения, задържане от властта и др. подобни. Разбира се, и в такива случаи изтичането на седемте дни за отговор, възражения и искания по

---

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

** Съдия Пловдивски районен съд

обвинителния акт е достатъчно само по себе си, но не и ако стане ясно, че подготовката за делото се е натъкнала на затруднения, възникнали поради примерно изложените причини. Лишаването на подсъдимия от правото да си осигури договорна защита под предлог, че по делото участва служебен защитник, е грубо нарушение на правото на обвиняемия на защита - чл. 14, ал. 1 и чл. 70. ал. 4 НПК.

С оглед обема и сложността на делото и другите обстоятелства съдът трябва да насрочи делото за такъв срок, който ще позволи на подсъдимия да си ангажира договорна защита, а след това той и защитата му да имат фактическа възможност спокойно и задълбочено да проучат материалите по делото и да се подготвят за защитата аргумент от чл.75 от НПК. Обвиняемият обаче не може да прави оплакване, ако сам е допринесъл за това адвокатът да бъде назначен малко преди съдебното заседание - X с/у Австрия (1990 г.). Ако съществува възможност за обжалване, срокът за него трябва да позволява внимателно проучване на решението, включително и мотивите, за да се прецени дали да се подаде жалба-в този смисъл установеният според НПК 15 дневен срок за въззивно и касационно обжалване - чл. 318, ал. 1 и чл. 353, ал.1 от НПК отговаря в пълна степен на европейските критерии, като е налице и възможност пред въззивната инстанция да се навеждат и нови доводи в подкрепа на жалбата, на основата на мотивите на първоинстанционния съд. Правото на достъп до писмените доказателствата на които се основава обвинението е необходима възможност за подготовка на защитата, която гаранция е налице и в чл. 51 и чл. 75 от НПК, като се осигуряват и подходящи условия за проучване и изучаване на доказателствения материал. Промяната на обвинението в хода на производството не съставлява нарушение на чл. 6 т. 3 в ЕКПЧ, ако подсъдимият е уведомен, че обвинението му се изменя и има възможност надлежно да организира защитата си - чл. 285 ал. 3 от НПК задължава Съдът да отложи делото и даде подобна възможност за организиране на защитата, по искане на страните в процеса, и най-вече на подсъдимия и неговия защитник. Тази гаранция е предоставена изцяло на волята на подсъдимия и неговия защитник, които с оглед на своите процесуални интереси могат да преценят начина на осъществяваната от тях защита. В случая, когато в хода на проверката и събирането на доказателствения материал по време на съдебното следствие се разкрият основания за съществено изменение на обстоятелствената част на обвинението или за прилагане на закон за по тежко наказуемо престъпление, прокурорът задължително изменя обвинението по реда на чл.285 ал.1 от НПК. Право на преценка е на подсъдимия и неговия защитник дали с оглед по голямата сложност на новото обвинение се налагат по-големи усилия за защитата или соченето и опровергаването на нови доказателства, но във всеки случай при направено искане от тяхна страна за отлагане на делото и организиране на защитата Съдът е длъжен да им предостави време и възможности да се подготвят по новото обвинение. Гаранцията за предоставяне на достатъчно време и възможности за подготовка на защитата по смисъла на [чл. 6 т. 3 б. "б"](#) от ЕКПЧ не е съответна на сроковете, посочени в чл. 408б, ал.2 от НПК, касаещи провеждането на бързо полицейско производство и внасянето на делото с обвинителен акт в съда. Съгласно чл. 412, ал. 2 от НПК Съдът разглежда делото в деня на постъпването му, като разпорежда на дознателя да връчи незабавно препис от обвинителния акт на подсъдимия. В случая са дерогирани правата на подсъдимия в седмодневен срок от връчването на акта да направи своите

възражения и искания, единствената възможност е да направи искане за организиране на защитата си в тридневен срок. В това производство е намален и срокът на обжалване на присъдата-седемдневен срок, когато присъдата и мотивите към нея се изготвят в съдебното заседание и петнадесет дневен когато е отложено изготвянето на мотивите.

Чл. 6 ал. 3 б. "с" от ЕКПЧ гарантира правото на обвиняемия да се защитава лично или чрез адвокат по свой избор или ако не разполага с достатъчно средства да му бъде назначен служебен защитник, когато интересите на правосъдието налагат това. Тази разпоредба както е посочено по делото Пакели е предназначена да гарантира ефективна правна защита, тъй като обвиняемият, който не желае да се защитава лично, трябва да има възможност да ползва услугите на адвокат по свой избор, ако не разполага с достатъчно средства, за да заплати за съдействието му, Конвенцията му дава право да го получи безплатно, когато интересите на правосъдието изискват това. Тази гаранция на правото на защита по българското законодателство възниква още със задържането на лицето по чл. 70, ал. 4 от ЗМВР, чл. 206 ал. 1 от НПК, чл. 73, чл. 87, чл. 88 от НПК, и отправянето на криминално обвинение спрямо него. Органът на досъдебното производство е длъжен да обясни на обвиняемия, че има право на защитник и да му осигури възможност да се свърже с него. Той не може да извършва никакви действия по разследването, докато не изпълни това си задължение. От този момент на сетне лицето има право на защитник, както и има правото да иска да дава обяснения само в присъствието на лично избрания от него защитник, както и да иска такъв да му бъде назначен служебно при условията на чл. 70, ал. 1, т. 7 от НПК - когато интересите на правосъдието изискват това, и обвиняемият няма материална възможност за да заплати възнаграждение на защитник и желае да има такъв. В този смисъл това право предоставено от Конвенцията на обвиняемите лица не е илюзорно, а ефективно и целенасочено и има за цел да гарантира на лицето действителна квалифицирана правна помощ срещу криминалното обвинение, което му е повдигнато. Тази правна помощ е гарантирана и от разпоредбите на чл.чл. 51, 87, 206 от НПК, които осигуряват на лицето, спрямо което е повдигнато обвинение, възможността да се защитава лично, да участва в производството, т.е. да бъде призован от Съда за провежданото срещу него съдебно производство, да дава обяснения в присъствието на избран от него или назначен от съответния орган защитник. Правото на лична защита е силно закрепено от принципите, на които е изграден наказателния процес в България - публичност, устност, непосредственост, от разпоредбите на чл.чл. 51, 87, 207, ал. 2, чл. 213 и сл. от НПК, както и задължителното лично присъствие на подсъдимия в съдебно заседание съгл. чл. 268, ал. 1 от НПК, когато спрямо него е повдигнато обвинение в тежко умишлено престъпление, както и от правото, което притежава подсъдимия да задава въпросите си последен, да се изказва последен и да има право на последна дума по делото. Правото на лична защита в наказателния процес е първостепенно и то произтича от Конституцията и закона. Това право включва впоследствие възможността на подсъдимия да бъде подпомогнат в осъществяване на защитата си и от специално упълномощен от него защитник - адвокат. Последният, с оглед на професионалната си подготовка и опит в наказателното производство, повишава ефективността на защитата, като създава необходимите гаранции за пълноценното функциониране на личната защита. В същото време, преценявайки, че позицията на упълномощения от него защитник

не съответства в пълна степен с неговите интереси, във всяка фаза на наказателния процес подсъдимият може да оттегли пълномощията си от своя защитник и да упълномощи друг или по негова преценка да продължи сам да се защитава. Конституционното право на защита, като едно от основните начала на наказателния процес е уредено в чл. 14 НПК. По този начин на обвиняемия, респективно подсъдимия е гарантирана процесуалната възможност, да участва активно в процеса и да защитава своите права и законни интереси. Процесуалните гаранции, включват система от процесуални правила, които гарантират на подсъдимия, ефективно и в пълен обем организиране и осъществяване защитата във всеки стадий на процеса срещу обвинението. Основно място в системата на процесуалните гаранции за правото на защита, заема разпоредбата на чл. 51 НПК, според която подсъдимият, освен да научи в какво се обвинява, има право да даде обяснения по обвинението, които са не само израз на правото му на защита, но и едно от основните доказателствени средства за разкриване на обективната истина. Правото на подсъдимия да дава обяснения лично и непосредствено е гарантирано във всички фази на процеса. Така съгласно чл. 275, ал. 2 НПК, подсъдимият може да дава обяснения във всеки момент на съдебното следствие. Когато обвиняемият има право на безплатна служебна защита, компетентните власти имат задължението не просто да му назначат адвокат, но и да следят правната помощ, която осъществява той дали е коректна и **ефективна**, а не теоретична. Начинът на организиране на защитата е въпрос на отношение между адвоката и неговия клиент, но неспособността на служебния защитник да осигури ефикасна защита трябва да провокира намесата на компетентните органи. Както задържаните обвиняеми, така и тези, които са с други мерки за неотклонение имат правото на достъп до адвокатска защита, която е неразривно свързана с правото на справедлив съдебен процес изложено в [чл. 6 т. 1](#) от ЕКПЧ. На задържаните лица съгл. ЗИН и ППЗИН им се дава възможност да контактуват ежедневно с адвоката си, било чрез срещи и свиждания в места за лишаване от свобода, било чрез безплатна кореспонденция. Чл. 132б от ЗИН предвижда, че обвиняемите и подсъдимите имат право на среща със своя защитник незабавно след задържането им. По време на срещите със защитника обвиняемите и подсъдимите могат да предават или да получават само писмени материали във връзка с делото, съдържанието на които не подлежи на проверка. Разговорите със защитника не могат да бъдат подслушвани или записвани, но срещите им могат да бъдат наблюдавани. Разпоредбите на ЗИН и ППЗИН, които предвиждат възможност по време на контактите на задържания с неговия защитник да присъства и служител на затворническата администрация противоречи на чл. 6 т. 3 б. с ЕКПЧ, която разпоредба включва правото обвиняемия да контактува с адвоката си, без трето лице да узнава съдържанието на разменената информация. – С. с/у Швейцария 1991. Значението на конфиденциалността на информацията, разменена между обвиняемия и неговия защитник е твърде голямо в едно демократично общество - това е гаранция не само за ефективността на защитата, на която той има право, но и на справедливостта и равнопоставеността в процеса, когато е изключена възможността страната по обвинението, която оказва пряк контрол над затворническата администрация да разбере по някакъв начин разменената между обвиняемия и защитника информация. Разпоредбата на чл. 6 т. 3 б “с” ЕКПЧ, разгледана във връзка с чл. 6 т. 1, означава също, че адвокатът, който присъства в процеса, трябва да получи възможност да води защитата и в отсъствието на

обвиняемия, независимо от това дали то е обосновано - в нашето законодателство подобна хипотеза е част от задължителната адвокатска защита по см. на чл. 70 ал. 1 т. 6 от НПК вр. чл. 268 ал. 3 от НПК, когато делото се разглежда в отсъствие на обвиняемия. Съгласно чл. 6 т. 3 б. "с" от ЕКПЧ на обвиняемия трябва да бъде предоставена безплатна служебна защита, когато той не разполага с достатъчно средства да заплати за нея и когато интересите на правосъдието го изискват. Подобна гаранция е налице и в чл. 70 ал. 1 т. 7 от НПК. Въпреки това Съдът в Страсбург приема, че не е несъвместимо с изискванията на Конвенцията дадена правна система да предвижда, че при осъждане и признаване на вината на обвиняемия той следва да заплати направените разноси. - Кроасан с/у Франция (1992 г.), Людике с/у Германия. Два са критериите, които установяват наличието на интереси на правосъдието, налагащи безплатна служебна защита. На първо място е тежестта на твърдяното престъпление, в което е обвинено лицето, от гледна точка на размера на наказанието, което застрашава обвиняемия подобен критерий откриваме и в българското законодателство - чл. 70 ал. 1 т. 3 от НПК, налагащ задължителна защита от адвокат, ако спрямо обвиняемия е повдигнато обвинение в престъпление, предвиждащо наказание доживотен затвор или не по малко от десет години лишаване от свобода. На второ място това е сложността на делото и приложимото право, като тук се включват и личните обстоятелства, свързани с обвиняемия - владението на езика, на който се води производството, неговата възраст - при непълнолетие, свързано с психическото му и физическо състояние и недостатъците, които му пречат да се защитава сам, противоречивите интереси на обвиняемия с другия обвиняем в процеса, който има защитник - основания по чл. 70 ал. 1 т.1, 2, 4, 5 от НПК, предвиждащи задължителна защита в процеса. Общественият интерес по делото, който отива отвъд интересите на обвиняемия, също може да изисква назначаване на служебна защита. Изискванията на критерия "интереси на правосъдието" трябва да се имат предвид на всички етапи, през които минава делото, както и при обжалването пред по горна инстанция, които нерядко са свързани с поставянето на сложни правни въпроси, налагащи участието на служебен защитник. Нашето законодателство дава приоритет на избрания лично от обвиняемия защитник пред този назначен служебно от съответния орган - в този случай служебният защитник се освобождава - чл. 70 ал. 4, чл. 72 ал. 2 от НПК.

Член 6 алинея 3 б. "d" от ЕКПЧ гарантира на обвиняемия правото да участва в разпита или да изисква разпит на свидетелите на обвинението и да изисква призоваването и разпитът на свидетелите на защитата да се извършват при същите условия, както на свидетелите на обвинението. Разпоредбата е тясно свързана с принципа на равенство на средствата, като елемент на справедливото гледане на делото по смисъла на чл. 6 т. 1. Чл. 6 т. 3 б. "d" ЕКПЧ не дава на обвиняемия абсолютното право да призовава свидетели, вътрешното законодателство може да поставя определени условия в тази насока, а съответния орган е в правото си да откаже призоваването на свидетели, ако сочените за изясняване обстоятелства от тях нямат връзка с предмета на доказване на обвиненията по това дело. От факта, че обвиняемият има право да вземе лично участие в съдебното заседание и делото му да бъде разгледано от съд в негово присъствие, се обосновава и извода, че всички доказателства по начало трябва да бъдат представени в присъствието на обвиняемия в открито заседание, за да могат да се развият прения между страните. Подобна гаранция е закрепена и в чл. 19 от

НПК, постановяващ равни права на страните в наказателното производство /респективно обвинението и подсъдимият да бъдат еднакво третирани при представянето на гласни доказателства и тяхното събиране/, както и в чл. 86 от НПК, задължаващ Съда да събира и проверява както обвинителни, така и оправдателни доказателства. В този смисъл внимателно следва да се преценят исканията на подсъдимия за допускане на свидетели, особено когато това е неговата единствена възможност да се противопостави на обвинителните доказателства. Правото да разпитва или да участва в разпита на свидетели - чл. 51 и чл. 75 от НПК принципно включва задаването на въпроси на свидетелите, както и че всички доказателства обосноваващи обвинението трябва публично да се представят от него в присъствието на обвиняемия на открито заседание, на което той да може да ги оспори. Използването като доказателства на изявления направени в досъдебната фаза, не е несъвместимо с чл. 6 т. 3 б. "d" и "c" т. 1, ако на обвиняемия е предоставена пълноценна и своевременна възможност да оспори твърденията и да постави въпроси на свидетел, който дава показания срещу него, в момента в който свидетелят дава показанията си или на по късен етап от производството - [Костовски с/у Холандия](#) (1989 г.), [Сайди с/у Франция](#). В противен случай осъдителната присъда не може да се основава единствено или главно върху показанията на този свидетел. Тази гаранция е налице и в българското законодателство - разпоредбата на чл. 210а ал. 2 от НПК изисква разследващият орган или прокурорът да осигури явяването на свидетеля пред съдията, който ще проведе разпита му, както и да осигури възможност на обвиняемия и неговия защитник, ако има такъв, да участват при провеждането на разпита. Това задължение на органа, който е поискал провеждането на разпита по чл. 210а от НПК, е безусловно и той трябва да предостави възможност обвиняемия и неговия защитник, ако има такъв, да се явят на разпита на свидетеля, за да се възползват в пълнота от процесуалните си права. Тази гаранция е особено важна, тъй като съществува процесуална възможност при основанията на чл. 279 от НПК ал. 1 т. 1-5 тези показания, дадени пред съдия в досъдебното производство или пред друг съдебен състав от свидетеля да се инкорпорират в доказателствения материал по делото и да послужат за обосноваването на осъдителна присъда срещу обвиняемия. С въвеждането на т. нар. съдебни разпити на досъдебната фаза на наказателния процес от 01.01.2000 год. още по-силно се въплъти принципа за равенството на страните и на техните възможности да участват в събирането на доказателствата в условията на състезателност, както и да бъдат закрепени по надлежен процесуален ред, отговарящ на изискванията за справедливост, показания които не могат да се съберат по една или друга причина в хода на съдебното следствие или тяхната същност тогава би се съществено различавала. Гаранцията е особено засилена и от новата възможност в чл. 210 а ал. 4 от НПК във вр. чл. 279 ал. 4 от НПК в сила от 03.06.2003 год, даваща възможност и обвиняемия и неговия защитник да искат да се проведе разпит на свидетел пред съдия в досъдебното производство, чиито показания в следствие по време на съдебното следствие също да се включат в доказателствата по реда на чл. 279 ал. 1 вр. ал. 4 от НПК. Ако в хода на досъдебното производство разследващият орган откаже извършването на това действие, то в хода на съдебното следствие това искане може да се повтори с възможност тези показания на неразпитания пред съдия свидетел да бъдат приобщени към доказателствения материал по делото. По принцип няма процесуална пречка със съгласието на всички страни да бъдат прочетени

показания на свидетел, дадени пред органите на досъдебното производство - чл. 279 ал. 1 т. 5 от НПК. За да бъде посоченото процесуално действие надлежно извършено, не е достатъчно съдът да разясни на подсъдимия, че показанията могат да се ползват при постановяване на присъдата, но при положение че се явява без упълномощен защитник, е необходимо да му разясни и правото да иска назначаването на служебен защитник за провеждане на съответното процесуално действие. Т. е. това действие се предпоставя от волята на подсъдимия и неговия защитник, който може да прецени дали показанията на свидетеля, които се искат да бъдат прочетени са важни за правото му на защита или не, така че да се възползва от правото си да не иска да се конфронтира със свидетеля и да не поставя въпроси във връзка с неговите показания.

Ефективното упражняване на процесуалните права на участниците в наказателното производство може да бъде реално гарантирано само ако съдебните органи, упражняващи функцията по ръководство на процеса на съответната негова фаза и стадий, ги информират за процесуалните им възможности да обезпечат защитата на своите права и законни интереси. Разпоредбата на чл. 279 ал. 3 НПК още по силно закрепва гаранцията на [чл. 6 ал. 3 б. "d"](#) от ЕКПЧ, тъй като се създава възможност подсъдимия и защитата суверенно да преценят дали да се съгласят с прочитането и инкорпорирането в доказателствата на показанията дадени на досъдебното производство при условията на чл. 279 ал. 1 т. 5 и да изразят своето становище в тази насока. Гаранциите за справедливостта на наказателната процедура по см. на чл. 6 т. 3 б. "d" от ЕКПЧ е уредбата на статута на свидетеля и начина на провеждане на неговия разпит - глава 8 раздел 3 от НПК-уреждащ обстоятелствено лицата, които не могат да бъдат свидетели, кои могат да се възползват от родствените си връзки с обвиняемия и да откажат свидетелстване - чл. 94 от НПК, както и реда за провеждане на разпит на свидетелите - чл.чл. 98-99 от НПК и чл. 278 ал. 1 и ал. 2 от НПК, съгласно който подсъдимият и неговият защитник имат правото винаги да задават въпросите си последни, възползвайки се от обстоятелството, че първо въпроси задават страните по обвинението, и защитата има възможност да опровергава тези показания с нови искания и поставянето на конкретни въпроси. Тази нормативна уредба в пълнота гарантира принципа заложен в чл. 6 т. 3 б. "d" от ЕКПЧ, още повече принципите на устност и непосредственост особено в съдебната фаза дават достатъчно възможности подсъдимия и неговия защитник да извършват разпита на свидетелите при същите условия и равенство на средствата, както това е сторило и обвинението. По отношение на допустимостта на анонимни свидетели Европейският съд в делата [Костовски](#), Виндиш, Дурсън и Ван Мехелен посочва, че присъдата не може да се основава само или в решителна степен върху анонимни показания. Чл. 111 ал. 6 от НПК предвижда, че обвинението и присъдата не могат да се основават само на веществени доказателствени средства, изготвени по реда на СРС, както и само на тях и на показанията на анонимни свидетели. Причините за запазване на анонимността на някои свидетели следва да бъдат оправдани и достатъчни. По нашето процесуално законодателство анонимността на свидетеля се оправдава от съображения, че в резултат на свидетелстването е възникнала или може да възникне реална опасност за живота, здравето или имота на свидетеля или неговите близки - чл. 97а ал. 1 от НПК. Неудобствата за защитата от гледна точка неразкриването на самоличността на свидетелите трябва да се уравниряват от съдебните процедури, които да им гарантират в достатъчна степен възможности

за противодействие и конфронтация със свидетеля. В делата Костовски и Виндиш Съдът постановява липсата на пряка конфронтация със свидетелите не може да се санира чрез правото да се задават писмени въпроси, какъвто е регламента в нашето законодателство - чл. 97а ал. 5 от НПК. Познаването на самоличността на свидетелите е от жизнено важно значение за правото на защитата да обори показанията им. Ето защо и както е в делото Дурсън следва да се даде възможност поне на адвоката на обвиняемия да разпита лично анонимния свидетел, без да разпитва за самоличността му, или пък да се разкрие самоличността на свидетеля пред защитника, който да поеме задължение за конфиденциалност. Буква "d" не съдържа никакви ограничения във връзка с въпросите, които обвиняемият желае да постави на свидетелите, дали показания срещу него. Трябва да се налагат ограничения само при явна злоупотреба или неправомерно използване на правото на разпит. Националното право и съдилищата могат да поставят условия и ограничения за призоваването на свидетели на защитата и техния разпит, стига те да се прилагат еднакво и към свидетелите на обвинението. Независимо от това националният съд следва да мотивира отхвърлянето на всяко искане на обвиняемия за призоваване на определен свидетел. Съществен е въпросът за съответствието на Закона за защита на класифицираната информация с изискването на чл. 19 от НПК за равенство в правата на страните в съдебното производство и на чл. 6 ал. 3 б. "d" от ЕКПЧ в контекста на принципа за равенство на оръжията. Това е така защото съгласно чл. 25 от ЗЗКИ и раздел II т. 8 от приложение № 1 към чл. 25 от ЗЗКИ - Данни, получени в резултат на използване на специални разузнавателни средства се причисляват към категориите класифицирана информацията които се изисква изрично регламентиран достъп. Не се изисква подобен допуск по силата на служебното положение на съдии, прокурори и следователи по конкретното дело при спазване принципа "необходимост да се знае", но за подсъдимия и неговия защитник по общата клауза тези веществени доказателствени средства закрепени по реда на ЗСРС и НПК следва да останат извън неговото знание и възможност за проверка, тъй като нито той, нито адвокатът му по конкретното дело нямат допуск до тази класифицирана информация. Преодоляването на това противоречие би могло да се изведе от общите принципи на правото и от категорията на нормативните актове които ги уреждат. Безспорно и съгл. ЗНА НПК е нормативен акт от по висок ранг отколкото ЗЗКИ. Всъщност ЗЗКИ урежда общия случай на такава защита на класифицираната информация от нерегламентиран достъп до нея и се явява *lex generalis*, а НПК уреждащ правата на страните в процеса като равни и предоставящ равни възможности, както на страната по защитата така и на страната по обвинението да се запознаят с доказателствата включени в предмета на доказване съгл. чл. 82 от НПК, е специален закон, т. е уредбата касаеща наказателното съдопроизводство е специална по отношение на общата такава в ЗЗКИ и се явява *lex specialis*. Това тълкуване дава приоритет на принципа на справедливия съдебен процес, гарантиран в чл. 6 от ЕКПЧ и в чл. 19 от НПК и позволява, според мен, да се предоставят за проучване и запознаване на всички страни в процеса подобни доказателства, включени в регламента на ЗЗКИ, респективно да се гарантира в пълнота изискването на чл. 6 т. 3 б. "d" от ЕКПЧ.